

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

LAUSUNTO

7.1.2013

Ympäristöministeriö
Kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.11.2012 Dnro YM16/400/2012
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=139872&lan=fi>

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry:n jäsenistöön kuuluu merkittävä määrä kuntien ympäristöterveydenhuollon palveluksessa olevia terveystarkastajia. Terveystarkastajien työhön olennaisena osana kuuluvat terveyshaittojen arviointi ja selvittäminen. Tässä lausunnossa on tarkasteltu esitysluonnosta erityisesti kunnallisen terveystarkastuksen näkökulmasta.

Ympäristönsuojelulain määritelmä terveyshaitasta on yhtäläinen terveystarkastuslain kanssa, jonka lisäksi ympäristönsuojelulaissa **ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan myös ihmisen toiminnasta johtuvan haittatekijän päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu muun muassa terveyshaittaa.** Yleisperusteluissa on mainittu terveystarkastuslain osalta, että ”Jos siis terveystarkastuslaissa tarkoitettu toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa ympäristönsuojelulain mukainen viranomainen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.” Alan toimijoille ja lupaprosesseihin tulee tuoda selkeämmin esille, että vaikka puhutaan ”ympäristön pilaantumisesta” sillä tarkoitetaan myös lainmääritelmän mukaista terveyshaittaa.

Nykytilan arvioinnissa mainitaan, että ”Kuntien ympäristöhallinnon rakenteen vuoksi pieniltä kunnilta on usein puuttunut asiantuntemusta ja voimavaroja ympäristölupahakemusten laadukkaan käsittelyn varmistamiseksi.”

Terveydentarkastuksen kannalta on valitettavaa, että hyvin usein kunnallisissa lupakäsittelyissä ympäristölainsäädännössäkkin edellytetty ympäristö- ja terveyshaitan arviointi keskittyy pääasiassa ympäristöhaitan arviointiin ja siihen liittyviin määräyksiin, harvoin terveyshaitan ehkäisemiseen – vaikka

laki näin edellyttää. Koska ympäristölupaa vaativissa kohteissa terveyshaittaa koskevat määräykset antaa ympäristönsuojeluviranomainen, on varmistettava, että heillä on riittävä asiantuntemus arvioida terveyshaittoja ja antaa niiden ehkäisemiseksi asianmukaiset määräykset. Kunnan terveydensuojeluviranomainen kuitenkin on se viranomainen, joka arvioi ihmiseen ja elinympäristöön kohdistuvaa terveyshaittaa.

42 § Uudessa ympäristönsuojelulaissa ei edelleenkään ole lausuntopyyntöä koskevassa pykälässä säädöstä lausunnon pyytämiseen terveydensuojeluviranomaiselta vaan lausunnon pyytäminen jää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen harkintaan.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan lain soveltamisala kattaa paitsi luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja sekä toimintoja, joille ei ole haettava lupaa tai joita ei ole rekisteröitävä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi haja-asutuksen jätevesiä ja puun pienpoltoa. Terveydensuojelun kannalta on hyvä, että soveltamisala selvennetään koskemaan myös muita toimintoja, joille ei tarvitse hakea lupaa. Käytännön työssä usein hankalia ovat olleet esim. asuntoalueiden tulisijojen poltosta ympäristöön aiheutuva savu/nokihaitta. Ympäristönsuojelulain säädökset ja ympäristönsuojelu- ja terveydensuojelulakien nojalla annettujen ohjeiden sisältö eivät saa olla ristiriidassa keskenään. Soveltamisohjeiden on oltava selkeitä.

10 § Yhdistys pitää hyvänä, että sijoituspaikan valinnassa korostettaisiin nykyistä enemmän terveyshaitan arviointia ja ottaen huomioon esim. alueella sijaitsevat erityisen herkäät kohteet kuten koulut, päiväkodit ja sairaalat sekä melu, onnettomuusriski ja pitkäaikaisen altistumisen aiheuttama vaara terveyshaitasta. Myös pohjaveden pilaamiskiellon yhteydessä esiin korostettava ”terveyshaitta” on tervetullut selvennös soveltamisalaan. Käytännössä erilaisten toimintojen uhkavaikutukset esim. yksittäisille talousvesikaivoille pistemäisillä pohjavesialueilla tulisi aina ottaa huomioon lupakäsittelyissä.

Koska ympäristönsuojelulain tarkoituksena on, ettei toiminnasta aiheudu ympäristö- tai terveyshaittaa, tulisi tämä huomioida myös seuranta- ja tarkkailumääräyksissä, joissa voitaisiin antaa velvoitteet myös mahdollisen terveyshaitan tarkkailemiseen ja seurantaan. Terveyshaitan seurantaan ja tarkkailuun liittyvät tiedot tulisi antaa tiedoksi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

Terveydensuojelun näkökulmasta on positiivista, että esitykseen on lisätty uusi pykälä koskien ilmanlaatua ja laatuvaatimuksia, jolla säädettäisiin ilmanlaadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisista rajoituksista vaarallisten ja haitallisten aineiden laskeumalle ja pitoisuudelle ilmassa. Tässä osassa erityistä painoarvoa on annettavalla asetuksella, jolla säädettäisiin tarkemmin mm. ihmisten terveydelle vaarallisten ja haitallisten aineiden laatuvaatimuksista ja laatuavoitteista. Myös uusin pykälä koskien ääniympäristön laatua ja laatuavoitteita voi toteutuessaan ehkäistä terveyshaittoja niin kaupunkikeskittymissä kuin muidenkin melua aiheuttavien toimintojen läheisyydessä.

Valvontaa suunniteltaessa tulisi riskinarviointiin vaikuttaa merkittävänä osana ainakin laitoksen/toiminnan vaikutukset ihmisten terveyteen. Tällä tulisi olla aina suuri painoarvo valvonnan ohjauksessa ja toteuttamisessa.

Maritta Valtonen
puheenjohtaja
maritta.valtonen@pp.inet.fi
Peltotie 15 B
54100 Joutseno
p. 040 500 3756

Saana Laakkonen
sihteeri
laakkonen.saana@gmail.com
p. 044 558 4508